

September 2018

Muziek in Sint-Paulus

St. - Pauluskerk

Antwerpen

NOG TOEGELIJDEN

Zang : Ana NAQE (sopraan)
 Elise GABELLE (sopraan)
 Muziek : Ivo Kim VAN DEN BREMPT pianist
 Nicolas DE TROYER kapelmeester
 Wilbert AERTS concertmeester
 doorlopend in crypte : drank & versnaperingen

Zondag
16u00

25/11/2018

(deuren : 15u30)
 Ingang : Veemarkt
 Inkom : € 15,- (incl. één drankje)

violist

verantw. uitgever : Sint-Paulusparochie tegen armoede - Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

ontw. pict de smet intaren.

S T . - P A U L U S P A R O C H I E T E G E N A R M O E D E

SINT-PAULUSPAROCHIE TEGEN ARMOEDE

UITNODIGING

voor de

NOCTURNE

op zondag 25 november 2018 om 16 uur (deuren 15u30)
(ingang Veemarkt)

Voor de achtste keer kunt u tijdens de Nocturne genieten van hoogkwalitatieve muziek u gebracht door de hierna genoemde professionele musici :

Ana NAQE - sopraan

Elise GÄBELE - sopraan

Wibert AERTS – viool

Kim VAN DEN BREMPT – piano

Ivo VENKOV - piano

Nicolas DE TROYER - orgel

Voor en na, maar ook tijdens het optreden kunnen de aanwezigen rondwandelen en genieten én van de muziek én van het prachtige barokinterieur van de kerk, terwijl men voor een hapje en een drankje terecht kan in de crypte.

De bedoeling van dit initiatief is een antwoord geven aan de armoede die ondanks de sociale welvaart de laatste jaren schrikbarend blijft toenemen. Vele mensen leven in ellendige omstandigheden, vaak verdoken voor de buitenwereld. Regelmatig is er een vraag om een aalmoes, om eten te kunnen kopen, om de energiefactuur of apothekersrekening te betalen, om zich in orde te stellen met de huur, enz... en dit meestal gestaafd met deerniswekkende verhalen. Wij willen die mensen blijven helpen met o.a. : warme maaltijden, sociale begeleiding, huisbezoeken, aandacht voor daklozen, betrokkenheid bij het lot van kinderen, steeds met de betrachting om deze mensen UIT de vicieuze cirkel van de armoede te halen.

Omdat de situatie in Antwerpen zo schrijnend is, willen wij zoveel mogelijk mensen bereiken met de vraag om ons financieel te willen steunen zodat wij diegenen die het écht nodig hebben blijvend zouden kunnen helpen. Met deze NOCTURNE bieden wij u daartoe volgende mogelijkheden :

toegangskarten aan € 15 (incl. drankbon) zijn iedere dag van 14u00 tot 17u00 verkrijgbaar aan de balie in de Sint-Pauluskerk (Veemarkt) - of stuur een mailtje naar walter.steenwegen@scarlet.be

(vergeet niet uw naam en adres en het gewenste aantal kaarten in uw e-mailbericht te vermelden)

Na overschrijving op rekening BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van “Sint-Paulus Caritatief” (*in de mededeling: “nocturne 2018 - naam en adres”*) zullen uw kaarten klaarliggen aan de balie bij de ingang.

sponsoring (*) kan door minimum € 100 (vóór 10 november) te storten op bovenvermelde rekening *met mededeling: “sponsor nocturne 2018 - naam en adres van de sponsor zoals deze in het programmaboekje zal worden opgenomen”*.

Voor een bedrag van minimum € 250 (vóór 10 november) wordt het logo van de sponsor in het programmaboekje gepubliceerd, het volstaat om het logo door te mailen aan jozef.philippo@telenet.be

Voor uw financiële steun danken wij u in naam van de mensen in armoedesituaties.

BE40 3631 2054 4263 BBRUBEBB van “Sint-Paulus Caritatief”
Sint-Paulusstraat 22 - 2000 Antwerpen

(*) na ontvangst van de betaling zullen er twee kaarten klaarliggen aan de balie bij de ingang Veemarkt Antwerpen..

Karen Vermeiren

Sopraan

Karen Vermeiren, sopraan, studeerde in 2015 met grootste onderscheiding af aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen met het diploma “Master of Arts in de muziek” en genoot nog bijkomende opleidingen aan onder andere het Mozarteum te Salzburg.

Ze vervolmaakte zich o.a. bij Giuseppe Morino (belcanto techniek, school van Rodolfo Celetti), Helmut Deutsch, Irwin Gage, Rudolf Jansen, Tom Krause en Montserrat Caballé.

Ze won de eerste prijs op het concours Léopold Bellan te Parijs, werd finaliste op het concours van Bevagna in Italië en kreeg het erediploma op het “Tornamente Internazionale di Musica”. Ze kreeg lovende kritieken in het vakblad “Opera Actual” en ook haar prestaties tijdens de concertreeks “Ode aan Maria Callas” gingen niet onopgemerkt voorbij. Ze kregen een plaats in het internationale “Maria Callas magazine”. In 2016 werd Karen finaliste op het Concorso Internazionale Andrea Chenier te Italië.

Karen zong de hoofdrollen in Don Giovanni als Donna Anna, als Erste Dame in Die Zauberflöte, de titelrol in Tosca en Desdemona in Otello, maar zong ook de sopraansolo's in o.a. Missa Sancti Hieronymi (M. Haydn), Athalia (Mendelssohn), Franciscus' mis (Renaat Veremans). Ze nam eveneens de indrukwekkende sopraansolo in het Requiem van Verdi voor haar rekening, onder leiding van David Miller.

Karen geeft ook geeft regelmatig recitals in binnen- en buitenland (o.a. met het Izmir State Orchestra, Lviv State Orchestra, in het Teatro Nacional de Sao Carlos in Lissabon, Sala Mozart te Zaragoza, Schloss Mirabell te Salzburg, ...).

Recent maakte Karen haar roldebuut als Donna Elvira in Don Giovanni tijdens de Midsummer Mozartiade te Brussel en kreeg daarvoor schitterende kritieken in de pers.

www.karenvermeiren.be

© 2018

Zondag 2 september

tweëntwintigste zondag door het jaar

Solistenmis

Vanaf 10.30u

Karen Vermeiren
sopraan

Nicolas De Troyer
titularis-organist

*Voorgegaan door
pastoor Paul Scheelen*

INTREDE

W.A. Mozart (1756-1791):
'Laudate Dominum' uit *Vesperae solennes de confessore* KV 399

NA DE EERSTE LEZING

G. Caccini (1551-1618): *Ave Maria*

NA DE TWEEDE LEZING

A. Vivaldi (1678-1741): 'Domine Deus' uit *Gloria* RV589

OFFERTORIUM

C. Franck (1822-1890):: 'Prélude' uit *Prélude, fugue et variation*

COMMUNIE

C. Franck: 'Panis Angelicus' (*Sacris Solemniis*)
G.F. Händel (1685-1759): 'Dank sei Dir, Herr' uit *Cantata con stromenti*

SLOT

A. Vivaldi: 'Motetto a canto solo' uit *Nulla mundo in pax sincera*

Livore eius sanati sumus

Op 13 september 335 werd de basiliek van het Heilig Graf te Jeruzalem ingewijd. Tijdens de daarop volgende jaarlijkse herdenkingsmissen werd het Heilige Kruis aan de mensen getoond. Het is dat feest dat de katholieke kerk heeft overgenomen en op 14 september (eigenlijk een dag te laat) is het nog steeds de feestdag van de Heilige Kruisverheffing.

In de Sint-Pauluskerk vieren we het feest dit jaar op zondag 9 september met een koormis. Het Heilige Kruisaltaar, in de zuidelijke dwarsbeuk, zou een mooie plek zijn om die mis te op te dragen, maar de monumentale biechtstoel van het Laatste Oordeel er tegenover neemt een groot deel van de weinige plaats in beslag. Vroeger stond dat zelfde Kruisaltaar op een plek met heel veel plaats, het halve kerkship, voor de gelovigen. Op de tekening van Lodewijk Serrure van 1835 zien we het altaar duidelijk aan de zuidzijde van de afsluiting, het doksaal, dat tot 1835 het hoogkoor afslot van het kerkship.

1833, archief Sint-Pauluskerk

2018, eigen foto

Het tabernakel en het antependium zijn 19de eeuwse toevoegingen, maar voor het overige is het precies het zelfde altaar met 2 zuilen, dat verplaatst is naar de huidige positie. Je kunt bijna “zoek de zeven verschillen” spelen met de tekening en de foto. Dat tabernakel wordt nog steeds gebruikt als bewaarplaats voor de hosties en het is een mooi en functioneel meubel, maar het beneemt wel een behoorlijk groot deel van onze kijk op het prachtige schilderij aan het altaar.

Gaspar De Crayer schilderde in 1654 een “Bewening van Jezus” voor het Heilige Kruisaltaar. Een jaartje later maakte hij “OLV heelt de wonden van Dominicus’ zelfkastijding” voor het Dominicusaltaar dat aan de noordkant van het doksaal stond. (nu hangt dat schilderij in de Mariakapel)

Bewening van Jezus, foto KIK Balat

Als we De Bewening volledig willen bekijken dan moeten we er een foto bijnemen. Deze hiernaast is beschikbaar op de site van het KIK en is waarschijnlijk genomen voordat er een grondige restauratie plaatsvond. We zien rechts bovenaan drie wenende engeltjes en onderaan nog eens drie, waarvan er één de linkerhand van Jezus vasthoudt en één nogal vervaarlijk de lans hanteert waarmee Jezus doorboord is. Als zoals hier het tabernakel niet in de weg staat dan zien we ook het derde engeltje op de grond voluit, met de doornkroon in zijn hand. Aan bijna elke engelenwang hangt een traan.

Linksonder ligt de tekst die op het kruis was gespijkerd, afgewaaid en verfrommeld. Boven de engel die de hand van Jezus vasthoudt staat er op deze zwartwit foto een kruis met ladder in een hemelse klaarte. Zo weten we duidelijk dat we kijken naar de beweging van Jezus, die pas van het kruis is afgenomen. Dat is allemaal niet of moeilijk te zien in het echt. Wat er wel te zien is zijn de prachtige gezichten van Jezus, Zijn moeder en de andere rouwenden.

Detail Beweging van Jezus, eigen foto

Gaspar De Crayer (1584 – 1669) was in zijn tijd even bekend als Rubens en Van Dyck. Je vindt zijn werken terug in kerken van de meeste Vlaamse steden en we zijn heel fier dat we twee van die schilderijen kunnen tonen in onze Sint-Pauluskerk te Antwerpen. Als je graag eens een vijftigtal werken van De Crayer samen in een tentoonstelling wil zien, dan kan je nog tot 4 november 2018 terecht in het Musée de Flandre in Cassel, Frankrijk. Daar loopt de tentoonstelling “Tussen Rubens en Van Dyck” - een aanrader!

Van Dyck heeft De Crayer tweemaal geportretteerd en het portret hiernaast lijkt wel een foto, waarop we levensecht kunnen zien hoe Gaspar De Crayer er uitzag in de bloei van zijn leven. Het portret is in het bezit van de Liechtenstein Collectie – de foto komt uit hun website.

We zijn begonnen met de titel “livore eius sanati sumus” die vroeger en nu boven het altaar van het Heilige Kruis staat. De tekst komt uit het boek van Jesaja en betekent letterlijk “door Zijn wonden zijn wij geheeld”. Een altaar of kapel in de Sint-Pauluskerk vormt één geheel. De architectuur is in evenwicht met het beeldhouwwerk of het schilderij. De teksten zijn kort en “to the point”. In de catalogus van het Musée de Flandre wordt Gaspar De Crayer geprezen voor zijn degelijke en evenwichtige composities. Het is niet verwonderlijk dat hij tweemaal in onze kerk aanwezig is.

-- Armand Storck

Bronnen

Katholiek Forum

Archief Sint-Pauluskerk Antwerpen

KIK-Balat

Catalogus “Tussen Rubens en Van Dyck” Musée de Flandre Cassel.

Koninklijke Die Cierlycke

Koren Con Affetto – Con Anima

‘Die Cierlycke’ werd opgericht op 6 december 1951 als “Davidsfonds-koor Mortsel”, na eerst een ‘Peter Benoit’ huldeconcert te hebben georganiseerd. Voor dit huldeconcert werd beroep gedaan op “gelegenheidszangers” gerekruteerd uit Mortselse verenigingen.

Reeds in het eerste jaar van zijn bestaan bracht het koor de cantate “Gedachtenis” van Renaat Veremans, op tekst van Karel Vertommen. Deze cantate werd gecomponeerd ter herdenking van de slachtoffers van het bombardement op Mortsel op 5 april 1943. Het “Davidsfonds-koor” verwierf al snel een plaats in het Antwerpse muziekleven door deel te nemen aan diverse provinciale toernooien en door het opluisteren van gelegenhedenmissen.

Gaandeweg kreeg het koor een eigen identiteit. Sinds 1964 treedt het naar buiten met de naam “Die Cierlycke”. Er volgden meerdere hoogtepunten: zoals de Belgische première van de vier Passionen van Georg Philip Telemann, waarvan de Lukas Passion in 2014 nog werd hernomen. Avondvullende concerten volgden elkaar op met de Carmina Burana van Orff, Die Jahreszeiten van Haydn, de Kroningsmis van Mozart, het Requiem van Fauré, de Ode for St.-Cecilia’s Day en de Karmelietenvespers van Händel, missen van Schubert, uitvoeringen van het Te Deum van Haydn, het Te Deum van Mozart, de Missa Brevis van Mozart met solisten en strijkers, de creatie van een eigen concert ‘Hör mein Bitten’, de creatie van een compositie van Guy Cuyvers op teksten van Marcel Pira, ‘triptiek voor 5 april’, de uitvoering van de 9de symfonie van Ludwig von Beethoven, een Schubertiade, het Gloria van Vivaldi, muziek van Prokofjev, Ryba, Mendelssohn-Bartholdy, Poulenc, Rutter, het jaarlijks opluisteren van hoogdagen in de hoofdkerken van Antwerpen (St.-Carolus Borromeus, St.-Paulus, St.-Andries, St.-Joris)... .

Die Cierlycke is 65 jaar jong kunnen blijven door de geweldige toewijding van dirigenten als Frits Willems, Arnold Brand, Jos Noël, Jos Waeles, Raf Goormans, Leo Hellemans, Jaak Gregoor, Johan Blocklandt, Lode Mortelmans, Jan Van der Roost, Jan Vanderheyden, Petar Čalić en Tom Johnson die het koor leidde tot juli 2017.

In september 2017 nam Willem Ceuleers de dirigerstok over.

Zondag 9 september

Broederschap van het H. Kruis

Koormis

Vanaf 10.30u

Kon. Die Cierlycke
Con Affetto – Con Anima

o.l.v. Willem Ceuleers
dirigent

Nicolas De Troyer
titularis-organist

*Voorgegaan door
pastoor Paul Scheelen*

*Homilie door
diaken Frank Morlion*

INTREDE

S. Wesley (1766-1837): Lead me, Lord *(Con Affetto & Con Anima)*

KYRIE, GLORIA

M. Haller (1840-1915): Missa Prima *(Con Affetto)*

TUSSENZANG

M. Reger (1873-1916): Kreuzfahrerlied *(Con Anima)*

VOOR EVANGELIE

W. Ceuleers (*1962): Alleluia Canon *(Con Affetto & Con Anima)*

OFFERTORIUM

W. Ceuleers: Ave Maria *(Con Anima)*

SANCTUS, AGNUS DEI

M. Haller: Missa Prima *(Con Affetto)*

COMMUNIE

C. Gounod (1818-1893): Ave Verum Corpus *(Con Anima)*

'Laudemus Virginem' en 'Splendens Ceptigera'

uit het Llibre Vermell de Montserrat *(Con Affetto & Con Anima)*

SLOT

G.F. Händel (1685-1759): Canticorum *(Con Affetto & Con Anima)*

Duitse Barok

Telemann – J.B. Bach – Händel – Bach – Mozart – Rosenmüller

G. Ph. Telemann (1681-1767): Overture-Suite in E minor TWV 55:e3

Overture – Les Cyclopes – Menuet & trio – Hornpipe

In zijn lange leven was Telemann een muzikale veelvraat in de goede zin van het woord. Hij werd geboren nog voor de grote JS Bach en stierf toen Mozart reeds 11 jaar was. Zijn vermaarde productiviteit is dus ook evenredig verbonden met zijn lange leven. Op zijn 21ste, net de 18e eeuw ingedoken, stichtte hij een Collegium musicum met studenten, waarvoor hij openbare concerten organiseerde. Nochtans had zijn moeder na de vroege dood van haar echtgenoot haar uiterste best gedaan om zoonlief van alle mogelijke invloeden van muziek weg te houden, gelukkig zonder resultaat. Leipzig, toen vermaard voor zijn universiteit, was de plaats waar de jonge Telemann rechten ging studeren. Op weg naar de grootstad ontmoette hij in Leipzig niemand anders dan Händel en ze werden goede vrienden. 5 jaar later kon hij in Eisenach de grote Bach aan zijn vriendenlijst toevoegen, toen hij er Hofkapelmeester werd aan het hof van hertog Johann Willem van Saksen-Eisenach. Tegen die tijd bekleedde hij reeds posten als organist, kapelmeester & muziekdirecteur.

Vanaf 1712 volgden 9 jaren in Frankfurt am Main, met een benoeming aan de Barfüßer- und Katharinen-Kirche. Vele kantates vloeiden daar uit zijn pen. In 1721 trok de toen 40-jarige Telemann noordwaarts naar Hamburg en bleef er tot zijn dood 46 jaar later. Hij werd benoemd tot organist en kantor aan het Johanneum, alsook tot muziekdirecteur van de 5 Evangelisch-Lutherse hoofdkerken die de stad rijk was. Zijn opvolger was niemand minder dan Carl Philipp Emanuel Bach. Het jaar daarop werd hij artistiek leider van de Hamburgse opera. Hij componeerde er maar liefst 25 opera's en was zonder meer Duitsland meest gevierde componist tijdens zijn lange leven.

Telemann schreef heel veel instrumentale muziek, waaronder Orkest-Ouvertures of Suites. Deze werken zijn opeenvolgingen van orkestrale dansen, waarvan het aantal, de benamingen en de volgorde onderling steeds wisselde. We horen hier 4 delen uit een dergelijke suite, namelijk deze in mi-klein. De orkestratie behelst 2 bovenstemmen, een middenstem en een bas die naar believen kan worden ingevuld en al dan niet versterkt met blazers die dezelfde partij in hun tessituur versterken.

Johann Bernhard Bach (1686-1749): Ouverture n°3

Ouverture

Met deze componist duiken we in het Altbachisches Archiv en belanden bij JS Bachs achterneef Johann Bernhard, die eveneens componist, klavecijnist en organist was. De 9 jaar oudere Johann Bernhard ruilde zijn aardse leven een jaar vroeger in dan Johann Sebastian, dus we kunnen stellen dat het echt tijdgenoten waren. Hij was actief in Erfurt, Maagdenburg en Eisenach. De stijl van zijn orkestsuites hebben veel gelijkenissen met deze van Telemann. Helaas is er maar weinig van zijn orkestmuziek bewaard gebleven. De ouverture die vandaag in Sint-Paulus zal klinken bij de introitus is zo één van de 4 bewaarde orkestsuites. Deze partituur kwam tot ons in het handschrift van J.S. Bach die zich inspande om de muziek van zijn familiedynastie te bestuderen en te bewaren voor het nageslacht. De "Ouverture" is vaak de benaming van het openingsdeel van een gehele Suite of ook Ouverture als geheel genoemd. We onderscheiden een gebruikelijke majestueuze toonzetting die afgewisseld wordt door een sneller fugatisch middeldeeltje.

G.F. Händel (1685-1759): Orgelconcerto in F op4 n°4 HWV 292

Allegro

Met Händel zijn we bij één van de bekendste barokcomponisten aanbeland. Een beknopt overzicht van zijn rijke muzikale carrière is moeilijk mee te geven. Hij werd geboren en grootgebracht in Duitsland en reisde voor het eerst naar Londen op 25-jarige leeftijd. Ondertussen had hij reeds veel kennis en ervaring opgedaan in Firenze en Rome. In Londen heeft hij zijn successen en ontgoochelingen gekend. Handel had veel weg van een zakenman die constant op zoek moest naar geld en opdrachtgevers.

Opera's en oratoria werden in eigen beheer opgevoerd en dit kon zowel winst als verlies betekenen. Hij kende veel succes maar evenveel stress en onzekerheid. We mogen ook niet vergeten dat de muzieksmaak hevig afhankelijk was van modegrillen en dat een stijl of genre meedogenloos gedemodeerd kon geraken, waarbij de stem van het publiek niet te onderschatten was.

We brengen voor u het openingsdeel van één van de vele concerto's die Händel schreef voor orgel. In de jaren 1730 zagen 2 belangrijke bundels van telkens 6 concerti het licht, nl. het opus 4 en 7. Händel was zonder meer een briljant organist. Bij zijn bezoek aan Rome in 1710 nam hij deel van achter het orgel aan een wedstrijd met Domenico Scarlatti waarbij de laatstgenoemde de duimen legde. De kunst van het improviseren was het visitekaartje van de groten en er werd vaak vergeleken en "geduëlleerd" met muziek, als ware het een sport. De orgelconcerto's kunnen worden gezien als een soort skeletstructuur waarbinnen veel ruimte is voor improvisatie. De werken klinken allen heel transparant, mede omdat in die periode de Engelse orgels niet beschikten over de grote pedaal- en manuaalmogelijkheden zoals we die toen vonden op het continent.

Sir John Hawkins liet de volgende beschrijving na van de componist aan het orgel: "His amazing command of the instrument, the grandeur and dignity of his style, the copiousness of his imagination and the fertility of his invention were qualities that ..... no one ever pretended to equal".

J.S. Bach (1685-1750): Praeludium & Fugue XVI in Sol-klein

Wie Bach zegt, zegt ongetwijfeld cantates, missen en passies. Maar natuurlijk ook de overbekende bundels als de Goldbergvariaties, het Musikalisches Opfer en de orkestsuites om er maar enkele te noemen. In dit rijtje noem ik ook graag de 24 Praeludia en Fuga's uit het Wohltemperierte Klavier. Ze zijn geschreven voor een solo toetsinstrument, klavecimbel of clavichord, daar zijn nog steeds discussies over. "Wohltemperiert" slaat op de stemming, nl. eentje die getemperd is. In die tijd waren er verschillende stemmingen mogelijk van het instrument. Naast een persoonlijke touch was ook de toonaard, stijl en stemming van invloed. Er was geen 1 manier van welluidendheid, van "vals en juist". Bach maakte de volledige kwintencirkel met de verschillende majeur en mineur toonaarden waar 1 stemming werd gebruikt als uitgangspunt, die de verschillende preludes en fuga's relatief zuiver deden klinken. Deze welgetemperde stemming is nog niet hetzelfde als de gelijkzwevende zoals we ze kennen vanaf de 19e eeuw.

Deze bundel is een inspiratie geweest voor vele componisten, zoals bv Sjostakovitsj en Chopin om er maar enkele te noemen. Daarnaast zijn er ook ontelbare transcripties gemaakt door de eeuwen heen voor heel diverse bezettingen. Daarbij geldt vaak dat deze muziek "niet kapot te spelen is". Wij brengen voor u een versie voor strijkkwartet, dus oordeelt u gerust zelf. We kiezen voor de 16e prelude met zijn fuga in sol-klein.

W.A. Mozart (1756-1791), No. 4 in Fa-groot Prelude en Fugue

Ik maak graag een dubbele omweg van Duitse barok naar Duitstalige barok en van barok naar classicisme als stijl. Maar geen nood, we blijven nog net in de zelfde magische 18e eeuw, in de laatste stuiptrekkingen van het roemrijke Ancien Régime.

Toen Mozart genoeg had van zijn vaderlijke bescherming, het bekrompen gevoel in Salzburg en zijn broodheer Colloredo aldaar, trok hij begin jaren 1780 naar de grote stad Wenen. Hij maakte er onder andere kennis met Gottfried von Swieten en noemde hem steevast 'Van Suiten'. Deze man was een diplomaat in Wenen gevestigd en was in 1777 tot bibliothecaris van de Keizerlijke Bibliotheek benoemd. Natuurlijk was hij een groot muzikkenner, hij had nog les gehad van Kirnberger, een oud-leerling van Bach. Aan het Pruisische hof in Berlijn had hij talloze avonden gemusiceerd met Bachs oudste zoon en de muziek van vader Bach verkend. Von Swieten was het ook die Mozarts begrafenis, weliswaar 3de klasse, bekostigde alsook de studies van diens zoon in Praag. Als goede kennis van niemand minder dan Beethoven drong hij er bij hem op aan de fuga's van Bach te bestuderen en deze stijl te gebruiken in zijn werken. Beethoven droeg aan hem zijn eerste symfonie op. C.Ph.E. Bach droeg ook werken aan hem op en lang zijn verkeerdelijk werken van Von Swieten toegekend aan Haydn, wat toch iets over de kwaliteit van zijn composities zegt. Von Swieten componeerde dus ook best aardig. Aardig om weten is ook dat Forkel zijn beroemde biografie van Bach ook aan hem opdroeg.

In Wenen organiseerde hij elke zondag om 12u concerten en bijeenkomsten in de bibliotheek of in zijn vertrekken die steevast draaiden rond muziek van de grote Bach en Händel. Er was een uitgebreide collectie aan kopieën en autografen van de barokmeesters voorhanden en het is daar dat Mozart in contact kwam met deze werken en deze stijl. Von Swieten was de stichter van de Gesellschaft der Associierten voor de uitvoering van oude muziek en oratoria en hij bestelde bij Mozart de bewerking van vier werken van Händel: *Acis en Galathea*, *Messiah*, *Ode for St Cecilia's Day* en *Alexander's Feast*. Mozart maakte ook bewerkingen van fuga's van Bach en het is geweten dat zijn vrouw Konstanze, die zelf zangeres was, er onmiddellijk en vaak bij Mozart op aandrong zelf dergelijke fuga's te schrijven.

We stellen u Mozarts 4de praeludium en fuga in een rij voor waarbij hij zich rechtsreeks liet inspireren op respectievelijk Bach's BWV 527/ii & 1080. De bezetting is deze van een viool, altviool en cello.

J. Rosenmüller (1619-1684): Sonata settima à 4

Met Johann Rosenmüller, die zich graag Giovanni Rosenmiller noemde, zijn we per uitzondering in de 17e eeuw beland, maar toch nog zeker barok als we Monteverdi nemen als begin van de barok aanvang 1600.

Linken zijn mooi en leuk en hier kunnen we één leggen met Bach, aangezien Rosenmüller in 1651 organist werd aan de Nikolaikirche en later ook aan de Thomaskirche. In 1640 was hij in diezelfde stad afgestudeerd aan de theologische faculteit. Iets minder “katholiek” (of moet ik zeggen “protestants”) is zijn beschuldiging van ontucht met koorknepen in het jaar 1655. Hij werd gevangengezet maar kon vluchten naar Venetië. Hij werkte er als trombonist aan de San Marco en als kapelmeester aan de al even befaamde Ospedale della Pieta, het weeshuis voor meisjes. Hij oogstte als componist veel roem en invloed en beoefende de synthese tussen Duitse en Italiaanse schrijfstijl. 2 jaar voor zijn dood keerde hij terug naar Duitsland, naar Wolfenbüttel, in dienst bij Anton Ulrich von Brunswick-Wolfenbüttel. Hij stierf er op 10 september 1684.

Heel duidelijk is zijn Italiaanse invloed van een Corelli, Cavalli & Legrenzi, maar ook van de grote Schütz. We brengen een 4-stemmige sonate van hem, een zogenaamde sonata à quattro, in een eerder doorgecomponeerde stijl die tragere en snellere delen afwisselt.

W.A. Mozart: Confutatis & Lachrimosa uit Requiem

Mozarts ultieme dodenmis behoeft geen uitgebreid betoog. Niettegenstaande er nog steeds verschillende versies de ronde doen gaan we misschien nooit met zekerheid de ware toedracht kennen over de gehele lijn. Wel weten we dat Mozart benaderd werd door een bode die de naam van diens opdrachtgever anoniem wilde houden. We schrijven het drukke jaar 1791. Mozart was geheel niet van plan te sterven en had zelfs kort daarvoor zijn goede vriend “Papa Haydn” laten voorgaan om met Salomon mee te gaan naar Londen om aldaar carrière te maken. “Hij zou nog wel de kans krijgen”. We weten dat het anders uitdraaide en dat Haydn wel degelijk carrière maakte in Londen. In die periode was Mozart nog maar eens overwerkt en het blijft een wonder als we proberen te beseffen op welk onmenselijk hoog tempo Mozart werkte en leefde, om maar te zwijgen over het compleet geniale niveau van dit werk. Hij kampte heel vaak met geldgebrek: omdat hij een gat in zijn hand had en niet omdat hij slecht betaald werd.

De opdrachtgever van het Requiem was een zekere Franz von Walsegg. Via een tussenpersoon kwam hij bij Mozart uit omdat hij als groot muzikliefhebber voor zijn vrouw Anna, die gestorven was op 14 februari 1791, een requiem wou laten opvoeren tijdens een dienst ter nagedachtenis. Hij wou het werk anoniem afgeleverd hebben om het zo nadien onder zijn eigen naam te laten doorgaan.

Ik vermeld hierbij de link met Von Swieten: hij zou op 2 januari 1793 voor de eerste integrale uitvoering van Mozart’s requiem gezorgd hebben.

-- Justin Glorieux

Zondag 16 september

vierentwintigste zondag door het jaar

Barokmis

Vanaf 10.30u

In Nomine

ensemble in residentie

Justin Glorieux

barokviool

Isabelle Verachtert

barokviool

Katja Katanova

barok altviool

Tine Van Parys

barokcello

Nicholas De Troyer

orgelpositief

Gebedsviering,

voorgegaan door

diaken Frank Morlion

Duitse barok

Telemann – J.B. Bach – Händel – Bach – Mozart – Rosenmüller

VOOR DE VIERING

G. Ph. Telemann (1681-1767): Overture-Suite in Mi-klein TWV 55:e3

INTREDE

J.B. Bach (1686-1749): 'Overture' uit Overture n°3

NA DE EERSTE LEZING

G.F. Händel (1685-1759): 'Allegro' uit Orgelconcerto in F op4 HWV 292

NA DE TWEEDE LEZING

J.S. Bach (1685-1750): Praeludium & Fugue XVI in Sol-klein

OFFERTORIUM

W.A. Mozart (1756 – 1791): No. 4 in Fa-groot, Prelude en Fuga

COMMUNIE

J. Rosenmüller (1619-1684): Sonata settima à 4

SLOT

W.A. Mozart: 'Confutatis' en 'Lacrimosa' uit Requiem K626

Steunfonds Artistieke Werking

De dynamiek van Muziek in Sint-Paulus – waarin enthousiaste uitvoerders en een immer talrijke publieke opkomst elkaar vinden - is onlosmakelijk verbonden met de financiering ervan. Het grootschalige project is slechts mogelijk mits een soliede financiële onderbouw.

In eerste instantie wordt die geleverd door de aanwezigen. Uw grote opkomst en vrije bijdrage is een stevige eerste stap in de financiering. Daarnaast zorgt het 'Steunfonds Muziek in Sint-Paulus' er met haar sympathisanten, vrienden en mecenasen voor dat de substantiële artistieke kosten gedragen kunnen worden. U kan aan het project deelnemen als:

1. Sympathisant: Met elke kleine bijdrage hoe gering ook, bestendigt u als sympathisant ons muzikaal-liturgische verhaal.

2. Bronzen vriend: bij een storting vanaf € 250 wordt u bronzen vriend. Deze storting geeft u recht op een gereserveerde plaats, op uw persoonlijke naam. Na de Orkestmis wordt u uitgenodigd op een 'meet & greet' met de dirigent en solisten bij een glaasje. U wordt eveneens uitgenodigd op een sponsorconcert.

3. Zilveren vriend: bij een storting vanaf € 500 wordt u zilveren vriend. Deze storting geeft u recht op 2 gereserveerde plaatsen, op uw persoonlijke naam. Na de Orkestmis wordt u uitgenodigd op een 'meet- & greet' met de dirigent en solisten bij een glaasje. U wordt eveneens uitgenodigd op een sponsorconcert.

4. Gouden vriend: bij een storting vanaf € 1000 wordt u gouden vriend. Deze storting geeft u recht op 4 gereserveerde plaatsen, op uw persoonlijke naam. Na de Orkestmis wordt u uitgenodigd op een 'meet- & greet' met de dirigent en solisten bij een glaasje. U wordt eveneens uitgenodigd op het jaarlijkse sponsorconcert.

5. Mecenas: bij een storting vanaf € 5000 wordt u mecenas. Deze storting geeft u recht op 10 gereserveerde plaatsen, op uw persoonlijke naam. Na elke orkestmis wordt u uitgenodigd op een 'meet & greet' met de dirigent en solisten bij een glaasje. U wordt eveneens uitgenodigd op het jaarlijkse sponsorconcert. Na onderlinge afspraak kan u een beperkte vriendengroep uitnodigen voor een Muzikale Nocturne en rondleiding achter de schermen in Sint-Paulus met aansluitend receptie in de crypte.

U kan Muziekkapel Sint-Paulus vzw steunen op rek. IBAN **BE15 3631 2226 7530**

Zondag 23 september

vijfentwintigste zondag door het jaar

Orgelmis

Vanaf 10.30u

Nicolas De Troyer
titularis-organist

*Voorgedaan door
E.H. Hugo Dierick*

INTREDE

J.S. Bach (1685-1750): 'I. Allegro' uit Concerto in d *

NA DE EERSTE LEZING

J.S. Bach: 'II. Adagio' uit Concerto in d

VOOR DE EVANGELIELEZING

J.S. Bach: 'III. Presto' uit Concerto in d

OFFERTORIUM

G. Böhm (1661-1731): Partita super 'Wer nur den lieben Gott lässt walten'

COMMUNIE

G.A. Sorge (1703-1778): Larghetto in g

SLOT

G.A. Sorge: Fuga in d

* Bachs 'Concerto in d' werd gemodelleerd naar een hoboconcerto van italiaans componist Alessandro Marcello

Het Philharmonisch Koor van Antwerpen

Het Philharmonisch Koor van Antwerpen kan terugkijken op een lange en zeer succesvolle muzikale geschiedenis. Tijdens de beginjaren, na de oprichting in 1965, stond het koor vaak op de scene in de opera's van Antwerpen, Brussel en Gent. Later volgden er regelmatige samenwerkingen met de Filharmonie. Toch waren het vooral de uitvoeringen van de grote oratoria en koorwerken van ondermeer Bach, Haydn, Mozart, Brahms en Orff die zorgden voor de bekendheid van het koor in binnen- en buitenland.

In 2010 nam huidig dirigent, Erik Demarbaix, de artistieke leiding van het koor over, en kreeg het koor een nieuw elan. Zo staan er tegenwoordig regelmatig werken van hedendaagse componisten op het programma, evenals lichtere, populaire stukken, zoals "Les Misérables" van Schönberg.

Toch blijft het koor ook trouw aan zijn geschiedenis, en wordt deze moderne muziek afgewisseld met klassieke werken van onder anderen Mozart, Schubert, Mendelssohn, Vivaldi, Fauré en Van Beethoven. Het enthousiasme en de gedrevenheid van de dirigent werken aanstekelijk, en de laatste jaren is het Philharmonisch Koor onder zijn artistieke leiding dan ook sterk gegroeid. Momenteel bestaat het koor uit zo'n 60 zangers, die elke donderdagavond de repetities bijwonen in zaal Bergheem in de Lodewijk de Koninckstraat te Berchem.

Reeds 50 jaar lang doet het koor zijn lijfspreuk "Cantare duplicat gaudium vitae", ofwel "Zingen verdubbelt de levensvreugde", alle eer aan.

Zondag 30 september

Dag der Zeelieden

Koormis

Vanaf 10.30u

Philharmonisch Koor
van Antwerpen
koor

o.l.v. Erik Demarbaix
dirigent

Nicolas De Troyer
titularis-organist

Voorgegaan door
Vicaris Bart Paepen

en havenaalmoezenier
Jos Vanhoof

INTREDE

R. Führer (1807-1861): Cantate Domino

KYRIE, GLORIA

L. Maierhofer (*1956): Missa Lumen

TUSSENZANG

M. de Baer: Mijn Zaligmaker

OFFERTORIUM

J.S. Bach (1685-1750): O Mensch, bewein dein Sünde gross BWV 622

SANCTUS, BENEDICTUS

L. Maierhofer: Missa Lumen

ONZE VADER

Gebeden

AGNUS DEI

L. Maierhofer: Missa Lumen

COMMUNIE

F. Mendelssohn (1809-1847): Verleih uns Frieden

SLOT

G.F. Händel (1685-1759): Lord, I trust thee

Orkestmissen

November - December 2018

“ De orkestmissen in Sint-Paulus? Deze hoogstaande synergie van traditie, liturgie en muziek is een werkelijk uniek gebeuren in de wereld. Ze brengt de muziek thuis, op de plaats en voor de gelegenheid waarvoor ze gecomponeerd werd.

-- Axel Vervoordt, voorzitter beschermcomité

donderdag 1 november

10.30u

Allerheiligen

J.D. Zelenka - Missa Omnia Sanctorum

Sint-Paulus Camerata & Sinfonietta o.l.v. Ivo Venkov

zondag 25 november

10.30u

Sint-Cecilia

F. Schubert - Deutsche Messe

Vlaamse Koren o.l.v. Erik Demarbaix

zondag 2 december

10.30u

Sint-Elooi

W.A. Mozart - Missa Solemnis in C KV 337

St-P Sinfonietta & deChorale o.l.v. Paul Dinneweth

dinsdag 25 december

10.30u

Kerstmis

M.A. Charpentier - Messe de Minuit

Sint-Paulus Camerata & Sinfonietta o.l.v. Ivo Venkov

www.muziekinsintpaulus.be

MERCIER VANDERLINDEN
ASSET MANAGEMENT

*Met dank aan onze sponsors,
die dit muzikaal jaar mee mogelijk maken.*

Sint-Pauluskerk Antwerpen - Veemarkt
Toegang gratis / Free entrance / Entrée libre
Uw vrije bijdrage wordt zeer gewaardeerd

www.muziekinsintpaulus.be